

Inleiding besloten dag Contrario 26 juni 2004 te Groningen

Inleiding gehouden door ds. Philip Troost

Meer informatie: www.contrario.nl

Contrario, 26 juni 2004

ds. Philip Troost

"Ik bén zo, dus ..."

In mijn ontmoetingen met homo's heb ik vaak horen zeggen: ik heb geen handicap of ziekte, ik *ben* zo. Dit is mijn identiteit.

Ik vind dit terecht. Het seksuele is niet los te maken van het geheel van iemands persoon. Het gaat over je totale identiteit.

Als het gaat over seksuele gevoelens en geaardheid, zitten we wat mij betreft dus op de allerdiepste innerlijke laag van wie iemand is. Goedkope antwoorden en geforceerde oplossingen slaan dan ook per definitie de plank mis. Bijv. als je maar goed gelooft veranderen je gevoelens vanzelf; of de te gemakkelijke vergelijking met ongetrouwde hetero's; of je mag het wel zijn, maar niet doen. Dit soort versimpelingen van de werkelijkheid laten je uiteindelijk toch in de kou staan.

Seksuele gevoelens en gedrag mogen niet worden losgemaakt van het meest wezenlijke van je identiteit, maar tegelijk ook niet daarmee worden vereenzelvigd. Je bent veel meer dan alleen homo of hetero.

Daarom wil ik vanmorgen insteken bij deze vraag: Wat betekent Gods heil voor jou, niet zozeer als homo, maar als mens? Wat is de verbinding tussen je geloof en je identiteit?

Met deze insteek wil ik recht doen aan jou, als je zegt: ik heb niet iets, ik *ben* zo. Dit is mijn identiteit.

En tegelijk stelt deze insteek mijzelf wat op m'n gemak, want over God die mijn identiteit als mens kneedt en vormt, kan ik ook uit eigen ervaring meepraten. Daar hoef je geen homo voor te zijn.

Eerst schets ik nu een paar bijbelse lijnen over identiteit in het algemeen, om van daaruit het meer toe te spitsen richting homoseksuele identiteit.

Wat betekent Gods heil voor je identiteit als mens?

Het antwoord op die vraag begint in het scheppingsverhaal: "En God schiep de mens *naar zijn beeld*. Aan dit beeld zijn van God kun je twee aspecten onderscheiden:

1. je vertegenwoordigt God in wat je *doet* (het ethische aspect)
2. je weerspiegelt God in wie je *bent* (identiteit).

Ik denk dat de hele discussie in christelijk Nederland rond homoseksualiteit, een hoop frustraties en pat-stellingen heeft opgeleverd, omdat vaak eenzijdig alleen dat ethische aspect in beeld was: hoe is je

gedrag, wat doe je? wat mag je? Vandaag daarom vooral die andere kan van het beeld Gods zijn: je identiteit.

Deze identiteit van de mens is *relationeel* van karakter: je relatie met God (Gen.1:26-27^a God vertegenwoordigen en weerspiegelen), met je naaste (Gen.1:27^b; 2:18-25 man en vrouw schiep hij hen, een hulp die bij hem past), met jezelf (Gen.2:20.23, reflexief vermogen) en met de natuur (Gen.1:28-29). In het bijbelverhaal over de zondeval, zien we hoe de keus om niet naar God te luisteren, meteen ontwrichtend doorwerkt in al deze relaties. We lezen over angst voor God (Gen.3:8-9). Over spanning, afstand en beschuldiging tussen de mens en zijn medemens (Gen.3:12). Ook naar zichzelf toe komt de mens in de problemen. Opeens voelt hij schaamte (Gen.3:7.10), het wordt bedreigend en onveilig.

ontwrichting

Het verhaal over de zondeval gaat dus niet alleen over zonde en ongehoorzaamheid, maar ook over ontwrichting van de menselijke identiteit.

In al de relaties van de mens sluipen gevoelens binnen als angst, schaamte, onveiligheid. En vanuit die gevoelens ontwikkelen zich onmiddellijk patronen van jezelf verstoppen, zelfrechtvaardiging, wijzen naar de ander, de ander misbruiken om zelf overeind te blijven. De mens ontwikkelt zijn patronen van zelfhandhaving, waar hij vervolgens slaafs afhankelijk van wordt. Voor het zicht op zijn identiteit oriënteert de mens zich niet langer op Gods woorden over zijn leven, maar op wat hij zelf denkt, voelt en doet om in de gebrokenheid van het bestaan het hoofd boven water te houden.

Die overlevingspatronen in denken, voelen, houding en gedrag, worden de mens in een proces van scheefgroei eigen, zodat hij gaat zeggen: zo *ben* ik. Dit is mijn identiteit. Dat klopt: de bijbel noemt deze valse identiteit de oude mens.

wedergeboorte

Wanneer in het verhaal van de zondeval de relatie met God en je identiteit als mens zo nauw met elkaar samenhangen, moeten we die samenhang ook willen zien als het gaat om het heil van God in Christus. Het heil gaat niet alleen over vergeving van schuld, maar ook over herstel van identiteit.

Dit identiteitsaspect van het heil wordt door de bijbel treffend aangeduid met het woord 'wedergeboorte': de innerlijke vernieuwing van de mens in zijn relatie met God, en van daaruit in zijn relatie met de naaste, zichzelf en de natuur. Herstel van het beeld van God.

In Joh.3:6 zegt Jezus "Wat uit vlees geboren is, is vlees, en wat uit de Geest geboren is, is geest". Wat uit vlees geboren is: je erfelijkheid en sterfelijkheid. Je leven zoals dat in gebrokenheid en zonde ontvangen is. De mens die je geworden bent, bepaald door zoveel factoren: kind van Adam (erfzonde), kind van je ouders (genen + opvoeding), kind van je tijd (cultuur), kind van de rekening (beschadigd geraakt). Jezus zegt dan

dat het erom gaat dat je *opnieuw* geboren wordt: bevrijd uit de vicieuze cirkel van je vleselijke bepaaldheid. Een nieuwe geboorte uit de Geest. De Geest die Christus in mij aanwezig doet zijn, en mij in Hem doet zijn (Joh.6:56; 15:5; Gal.2.20).

Jezus' keus voor het beeld van geboren worden is veelzeggend: het gaat over mens zijn. Geloven is weer mens worden. De nieuwe positie die de mens ontvangt in Christus, werkt door in zijn identiteit. Vervangt de oude identiteit door een nieuwe. De oude mens sterft af, de nieuwe mens staat op.

identiteit is veranderbaar: de oude mens wordt nieuw mens (wat niet hetzelfde is als de homo wordt hetero!! Dit kan misschien, maar hoeft niet per se)

Geen enkele christen kan zeggen: zo ben ik nu eenmaal. En ik wil op dit punt even heel nadrukkelijk onderstrepen, dat ik het nog steeds over iedere christen heb, en niet alleen over homo-christenen. Als ik nu dus spreek over verandering, heb ik het niet over verandering van homo naar hetero, maar over verandering van je identiteit als mens, richting het mens-zijn zoals God het bedoelt.

De identiteit van de mens is als zodanig niet een onveranderbaar gegeven, al kunnen er onveranderbare elementen in zitten, zoals bijv. de DNA-codes van de genen.

Als de bijbel zegt dat wij nieuwe mensen moeten worden, is er dus ook van alles veranderbaar, niet maar in mijn gedrag of houding (ethische aspect), maar ook in de diepere lagen en innerlijke patronen van mijn identiteit.

Die verandering begint met de positie die ik kies in mijn relatie met God. Van daaruit zal ik veranderen in mijn relatie tot anderen en tot mezelf. In die relatie met God mag ik beginnen mezelf te aanvaarden zoals ik ben. Met al mijn gebrokenheid en zondigheid neemt God mij in Christus liefdevol aan als zijn zoon of dochter. Hierover mag ik mij verwonderen, hierin mag ik rust vinden, hierdoor mag ik moed houden, nog los van de vraag of en in hoeverre dat herstel van identiteit in mijn aardse leven hier en nu al wordt gerealiseerd.

Maar dat God begint mij te aanvaarden zoals ik ben, wil niet zeggen dat Hij mij wil laten blijven zoals ik ben. Je moet opnieuw geboren worden, zegt Jezus. Vanuit je positie in Christus mag je herstel van je identiteit verwachten.

Tot zover de schets van de bijbelse lijn over het verband tussen je geloof in Christus en je identiteit als mens.

En wat betekent dit nu voor je homoseksuele identiteit?

En nu wordt het spannend. Ook voor mij. Want als hetero in een gezelschap van homo's praten over verandering, over herstel, is niet de meest handige manier om vrienden te maken. Toch waag ik het erop, omdat als de bijbelse lijn die ik net heb laten zien klopt – en dat is mijn

overtuiging – ik vind dat we dan ook het lef met elkaar moeten hebben, om die lijn door te trekken naar hoe wij zelf bezig zijn met al die vragen rond onze identiteit. Ik doe dat in mijn eigen leven, ik doe dat in het pastoraat met de studenten in Zwolle, waar het bijna altijd gaat over identiteits-thema's: Wie ben ik? Hoe ben ik? Waarin moet ik mezelf leren aanvaarden en waarin kan en moet ik veranderen? Wat heeft dat te maken met mijn jeugd, waarin mijn identiteit gevormd is? enz. En ik zie niet in waarom ik die lijn dan niet zou doortrekken als het gaat om de seksuele identiteit, en dan vandaag specifiek de homo-seksuele identiteit.

Nu begon ik mijn verhaal net met te stellen dat we het seksuele niet los moeten maken van het totaal van onze identiteit. Ik wil naar seksuele geaardheid en gevoelens dan ook kijken in samenhang met die diepere lagen van onze emotionele patronen, onze innerlijke houding waarmee we in het leven staan, en hoe we ons sociaal voelen en bewegen in onze omgang met medemensen. Het totaal van onze identiteit. Als die samenhang tussen het seksuele en deze andere aspecten van identiteit er is, is het ook denkbaar, dat wanneer in onze identiteitsvorming dingen misgaan of scheef groeien, dat ook gevolgen kan hebben voor de ontwikkeling van onze seksualiteit.

Een voorbeeld hiervan is Richard (een gefingeerde naam, maar Richard staat symbool voor de vele jongens en mannen die ik in het pastoraat tegenkom, bij wie emotionele problematiek doorwerkt in hun seksuele leven) Richard heeft als kind nogal tekort gehad aan emotionele bevestiging, dat hij er mag zijn en zich begrepen voelt. Zijn moeder was altijd te druk om hem als klein kind het gevoel van geborgenheid te kunnen geven, en zijn vader had nooit geleerd z'n gevoelens te uiten en was ook nog eens veel weg voor werk en kerk. Richard is zich daardoor erg eenzaam gaan voelen met een nogal lage dunk van zichzelf. En doordat hij niet echt contact had met zijn vader, wordt het ontdekken van zijn mannelijkheid een eenzaam avontuur.

Als Richard dan als puber zijn seksualiteit ontdekt, ontwikkelt hij een soort geobsedeerdheid voor het seksuele met alle gevolgen voor zijn sociale gedrag en zijn relatie met God. Richard denkt dat hij alleen echt gelukkig kan worden als hij seksueel aan zijn trekken kan komen. Richard rolt van de ene verkering in de andere, want zolang hij maar een meisje heeft, zijn al z'n problemen opgelost, denkt hij. Later, als Richard al jaren is getrouwd, merkt hij (mee door gesprekken met een hulpverlener) hoe hij in de intimiteit met zijn vrouw, nog heel vaak moederlijke geborgenheid aan het zoeken is, en in zijn seksuele gedrag vaak bezig is zijn mannelijkheid te bewijzen die door zijn vader te weinig was bevestigd toen hij puber was. Dit geeft natuurlijk iets ongezonds in zijn relatie met z'n vrouw, want de ene keer is Richard het kind en de andere keer een haantje, maar zijn vrouw wil gewoon bemind worden door een échte man.

Het verhaal van Richard is een voorbeeld van hoe het emotionele en seksuele samenhangen, en vaak ook verward worden door ons.

Seksualiteit is een voor de hand liggende valkuil, om te denken dat je daarmee je emotionele problemen kunt oplossen.

Een vraag die ik vandaag bij jullie wil neerleggen is, of het ook denkbaar is dat ontwikkeling van homo-seksuele gerichtheid op de een of andere manier ook te maken kan hebben met dit soort emotionele processen in hoe je als kind je identiteit ontwikkelt.

Nu is er in de afgelopen decennia heel wat onderzoek gedaan naar de oorzaak van homoseksualiteit, maar dat heeft nog niet tot een eenduidige conclusie geleid.

Vanuit de homobeweging zelf was er veel aan gelegen d.m.v. gen-onderzoek tot een biologische verklaring te kunnen komen. Hoewel er rapporten zijn verschenen die in deze richting wijzen, hebben deze onderzoeken niet die wetenschappelijke overtuigingskracht kunnen vinden, dat men breed is gaan aannemen dat homoseksuele geaardheid in de genen zit.

Andere onderzoeken wijzen vooral op omgevingsfactoren: het milieu waarin men opgroeit, de positie in het gezin, de groepsprocessen waarin een kind zich staande moest houden e.a.

En dan is er ook het ontwikkelingspsychologisch onderzoek, waarbij ontwikkeling van homoseksuele oriëntatie vooral gekoppeld wordt aan emotionele behoeften die van belang zijn voor een gezonde identiteitsontwikkeling. Wanneer een kind in de vervulling van die behoeften tekorten of schade oploopt, ontwikkelt het onbewust emotionele overlevingspatronen. Specifieke oriëntatie op iemand van hetzelfde geslacht kan – naast vele andere manieren van compenseren - zo'n patroon zijn, wordt in deze benadering gesteld.

Dus: Met alle kennis die er inmiddels op het gebied van homoseksualiteit bestaat, moeten we dus toch zeggen: we weten het eigenlijk niet.

Mogelijk ligt de oorzaak van homoseksualiteit in een combinatie van verschillende factoren, waarbij het per persoon weer verschillend zal zijn en is het dus van belang dat je niet bij voorbaat al bepaalde aspecten buiten beeld houdt.

"Man en vrouw schiep Hij hen"

Daarom wil ik vandaag graag eens inzoomen op dat aspect van identiteitsontwikkeling.

En dan met name de ontwikkeling van onze identiteit als man of vrouw (de zgn. gender-identiteit), wat wezenlijk is voor ons mens zijn: je bent nooit alleen maar mens, maar je bent altijd mens *als man* of *als vrouw* (Gen.1:27). Vanuit de ontwikkelingspsychologie is bekend dat voor de ontwikkeling van de gender-identiteit de relatie tussen kind en vader/moeder een grote rol speelt.

Om dit duidelijk te maken, noem ik een paar voorbeelden van hoe ontsporing in de ouder-kind relatie tot gevolg *kán* hebben dat iemand zich gaandeweg emotioneel en seksueel gaat oriënteren op hetzelfde geslacht. Met nadruk zeg ik '*kán*', want het is natuurlijk niet zo dat ieder kind dat

het in de relatie met de vader of moeder moeilijk heeft, is voorbestemd om homo te worden. Neem het voorbeeld van Richard.

In werkelijkheid zal het vaak een combinatie van factoren zijn, die iemand op homoseksueel spoor zet. Mogelijk kunnen erfelijke factoren en psychische factoren in de identiteitsontwikkeling elkaar beïnvloeden en versterken. Wanneer iemand hierdoor emotioneel kwetsbaar is wat betreft zijn/haar mannelijke of vrouwelijke identiteit, en vervolgens aandacht krijgt van een homoseksuele seksegeno(o)t(e), kan dat nog een extra prikkel zijn richting homoseksuele ontwikkeling.

Een paar voorbeelden dus:

(het gaat hier over *onbewuste* processen, waardoor je het bij jezelf vaak niet meteen herkent. Vaak worden deze verbanden pas duidelijk door gesprekken met een pastor en/of hulpverlener die oog heeft voor de mogelijke samenhang tussen gegroeide emotionele patronen en het seksuele aspect van identiteit.)

- Een jongen heeft tevergeefs gesnakt naar de liefde van zijn vader. Omdat hij in zijn mannelijke identiteit niet wordt bevestigd door zijn vader, gaat hij dat respect en die liefde alsnog zoeken bij andere mannen.
- Een meisje heeft als baby of klein kind een tekort gevoeld aan vertrouwde en liefdevolle geborgenheid bij de moeder. Vanuit hunkering naar die moederlijke affectie ontwikkelt zich een sterke concentratie op vrouwen.
- Er is onvoldoende ontwikkeling van basisvertrouwen, van basaal besef er te mogen zijn. bijv. door een onveilig gevoel bij de moeder. Een jongen kan dat onveilige gevoel dan gaan projecteren op alle vrouwen, en daardoor magericht worden. Of een meisje gaat die veiligheid en bevestiging zoeken bij andere vrouwen.
- Een jongetje voelt onbewust aan dat zijn ouders teleurgesteld zijn omdat hij geen meisje is. Onbewust probeert hij het gewenste meisje te zijn. Of andersom natuurlijk.
- Sterke dominantie of gewelddadigheid van een vader t.o.v. zijn zoon, kan maken dat de mannelijkheid in de zoon onderdrukt wordt. Door een sterke gerichtheid op mannen probeert de jongen alsnog die mannelijkheid te ontwikkelen.
- Of een meisje dat sterke angst of haat voor vader of een andere man ontwikkelt. Meisje gaat dan soms (o.a. uit onbewuste wraakzucht) relaties met andere vrouwen seksualiseren.
- En ook seksueel misbruik of verkrachting kan van invloed zijn op de seksuele ontwikkeling.

Dit zijn dus een paar voorbeelden van hoe emotionele noden en verlangens kunnen doorwerken in de ontwikkeling van seksuele geaardheid. In de 10 jaar dat ik in het pastoraat met heel wat homo's en lesbiennes, en een paar keer ook met een bi-seksueel, gesprekken heb gevoerd, heb ik gemerkt dat er in de relatie tot de ouders inderdaad vaak

ook dit soort zaken als emotionele onveiligheid en gebrek aan bevestiging hebben gespeeld.

Als het heil van God voor mensen ook betekent herstel van identiteit, dus ook wat betreft die dieper liggende emotionele en relationele patronen - en ik geloof dat echt, en heb jullie vanuit de bijbel laten zien waarom - dan is de christen-homo net als iedere andere christen geroepen in vertrouwen op Gods goede bedoeling met zijn/haar leven, die patronen eerlijk onder ogen te zien.

En daarom wil ik jullie uitdagen om als je terecht zegt: ik heb niet iets, ik *ben* zo, dit is mijn identiteit, daar ook consequent in te zijn, en bij alle vragen rond je seksuele geaardheid ook de vraag toe te laten of er mogelijk verbanden zijn met hoe je je als kind emotioneel en relationeel hebt ontwikkeld.

Ik zeg niet dat dit altijd het geval is, maar het zou kunnen, en wil je daar dan ook voor Gods aangezicht naar kijken? Wil je die mogelijkheid verkennen, omdat je gelooft dat Gods heil voor jou hetzelfde betekent als voor mij: herstel van je identiteit, mens worden naar Gods bedoeling. In zo'n proces van herstel van identiteit, zo nodig onder begeleiding van een hulpverlener of pastor, kan dan duidelijk worden of, hoe en in hoeverre emotionele beschadiging of scheefgroei de seksuele geaardheid hebben (mee)beïnvloed.

Wanneer dit het geval blijkt te zijn, mag verwacht worden dat herstel van beschadigde emoties, ook doorwerkt in het seksuele leven. Seksualiteit en emotie zijn immers helemaal met elkaar vervlochten. Of dit betekent dat de seksuele gerichtheid verandert, of dat je met je seksuele gerichtheid anders leert omgaan, zodat de druk er wat af kan, dat laat ik hier in het midden.

Maar ik vind het ook niet de meest interessante vraag.

Het gaat er niet om of een homo hetero kan worden, maar of een oud mens nieuw wil worden, niet alleen in wat hij doet, maar ook in wie hij is.

Deze lezing is gehouden door ds Philip Troost op de besloten werkgroepdag in Groningen op 26 juni 2004 en heeft gediend als inleiding op een groepsbespreking. N.a.v. commentaar en vragen na de lezing heeft het bestuur gevraagd of ds Troost misschien een nawoord zou willen schrijven. Hij had daar zelf ook de behoefte aan en hier volgt dus zijn reactie in de hoop enige misverstanden uit de wereld te helpen:

Welke verandering?

Van jullie bestuur kreeg ik de uitnodiging een na-woordje te schrijven n.a.v. mijn verhaal op 26 juni in Groningen. Dit, omdat bij een aantal mensen mijn spreken over de mogelijkheid van verandering kennelijk nogal wat haren overeind heeft gezet. In enkele na-gesprekjes op de dag zelf had ik dit ook al gemerkt. Ik begrijp het ook wel. Als je al jaren lang een heel proces hebt meegemaakt, van ontdekken en aanvaarden dat je homo bent, met alle vragen en stadia en strijd die daar bij horen, en je hebt uiteindelijk een stuk rust en balans gevonden, en geleerd je met je homoseksuele identiteit te verzoenen en gekozen om eerlijk en open je als homo te bewegen onder de mensen, en dan komt er zo'n dominee een verhaal houden over verandering of herstel van je identiteit

Dat voelt dan al gauw aan als terug willen naar een al lang gepasseerd station.

Ik vermoed dat er bij sommigen een zo sterke allergie is bij de gedachte dat een homo zou kunnen veranderen in een hetero, dat die allergie onmiddellijk de luisterantenne bepaalt zo gauw het woord 'verandering' valt, helemaal los van de vraag over *welke* verandering de spreker het heeft. Mag ik even citeren uit mijn lezing?:

"Jezus' keus voor het beeld van geboren worden is veelzeggend: het gaat over mens zijn. Geloven is weer mens worden. De nieuwe positie die de mens ontvangt in Christus, werkt door in zijn identiteit. Vervangt de oude identiteit door een nieuwe. De oude mens sterft af, de nieuwe mens staat op. Identiteit is veranderbaar: de oude mens wordt nieuw mens, wat niet hetzelfde is als de homo wordt hetero!! Dit kan misschien, maar hoeft niet per se.

Geen enkele christen kan zeggen: zo ben ik nu eenmaal. En ik wil op dit punt even heel nadrukkelijk onderstrepen, dat ik het nog steeds over iedere christen heb, en niet alleen over homo-christenen. Als ik nu dus spreek over verandering, heb ik het niet over verandering van homo naar hetero, maar over verandering van je identiteit als mens, richting het mens-zijn zoals God het bedoelt.

En mijn slotzin:

Het gaat er niet om of een homo hetero kan worden, maar of een oud mens nieuw wil worden, niet alleen in wat hij doet, maar ook in wie hij is.

Dit is de reden waarom ik in mijn verhaal ook breed ingestoken heb: verandering van identiteit is een thema waar *iedere* christen serieus naar moet willen kijken. Omdat het me om *déze* verandering ging in mijn lezing, wil ik bij deze graag nog een stukje toevoegen aan de hand van de christelijke roeping om profeet, priester en koning te zijn, ook als het gaat om je identiteit als mens tussen de mensen. Dit betekent wel dat mijn na-woordje nog een heel verhaal wordt. Maar ik hoop dat je door deze aanvulling mijn lezing opnieuw wilt overwegen en ook begrijpt hoe je er concreet handen en voeten aan kunt geven.

Als priester ben je geroepen met de wonden en zonden van je leven de weg naar het kruis te gaan, om daar Gods genezende en verzoenende liefde te ontvangen.

Als *profeet* ben je geroepen de leugen te ontmaskeren, ook zoals die aan de dag treedt in valse zelfbeelden en verkeerde ideeën over God en de werkelijkheid. Verkondig ook voor jezelf het perspectief dat er is in de weg van de navolging van Christus.

Als *koning* ben je geroepen om niet te berusten in de patronen in je identiteit die je onvrij maken, maar slagvaardig de geestelijke wapens in te zetten om werkelijk vrij in Christus te worden.

Nu zijn dit prachtige woorden, maar wat betekent dat dan concreet? Ik wil een aantal dingen noemen, die kunnen spelen voor homo's in de kerk, (maar zeker niet voor hen alleen). Aansluitend bij die priesterlijke, profetische, en koninklijke roeping deel ik de voorbeelden in onder drie kopjes: wonden (priester), zonden (profeet) en bindingen (koning).

Wonden

Bij alle vormen van nood ben je als priester geroepen daar met bewogenheid en begrip mee om te gaan, zowel voor jezelf als voor elkaar. Dat je in je gebed en voorbede deze nood zorgvuldig benoemt, en God vraagt in de pijn te komen met Zijn liefde. Of God je pijn wegneemt of helpt te dragen of gebruikt om je dichter naar Hem toe te trekken, in elk geval zal God met bewogenheid te hulp schieten op het gebed.

Bijvoorbeeld:

* De mogelijk opgelopen teleurstelling in de gemeenschap van de kerk. De pijn ook van het zich niet begrepen voelen en niet serieus genomen door hetero's. Het lijden aan mensen die uit onkunde en ongemakkelijkheid met betrekking tot homoseksualiteit hard en ongenueanceerd oordelen en zich daar ook naar gedragen.

* De pijnlijke ervaringen die je hebt opgedaan in je gezin van herkomst. Hoe je als opgroeiend kind je gevoeld hebt tussen je familieleden, maar ook hoe ze later hebben gereageerd op je homo-zijn. Soms heeft dit gevoelens van eenzaamheid of onveiligheid gebracht, of gemis aan warmte en veiligheid. Het gevoel misschien dat je minder bent, of niet zoals je hoort te zijn. Deze 'familie'-ervaringen werken vaak ook door in hoe je je voelt in het kerk-'gezin'.

* De emotionele nood wat betreft zelfaanvaarding is een belangrijk aandachtspunt. Ik heb gemerkt dat voor een aantal homo's die ik ken het soms een hele strijd is om blij met zichzelf te zijn.

* De pijn die mogelijk gevoeld wordt richting God: Waarom heeft Hij mij zo gemaakt? Als ik het dan wel mag zijn, maar niet ernaar mag leven, dan mankeert er zeker wat aan mij, want voor mij is dit onmogelijk. Het pijnlijke besef nooit te kunnen trouwen, nooit vader of moeder te kunnen worden, en ondertussen wel door God 'opgezadeld' zijn met zulke verlangens en gevoelens.

Als je inzet bij de ethische vragen rond homoseksualiteit en de normatieve insteek kiest, zonder eerst en vooral veel zorg te besteden aan de onderliggende nood, is bereidwillige bezinning op wat de navolging van Christus betekent in de specifieke situatie van de homofiel, bij voorbaat geblokkeerd. Sterker nog: de manier waarop je bezig bent met wat de Here vraagt, mag steeds doortrokken zijn met bewogenheid, begrip en respect voor de ervaren moeite.

Zonden

Als profeet ben je geroepen zonden die je ziet bij jezelf en anderen, ook concreet als zodanig te duiden, gepaard aan de oproep tot verootmoediging en bekering. Het zou een valkuil zijn, de grote emotionele nood die homofielen soms ervaren, een excuus te laten zijn jezelf en elkaar niet meer aan te spreken op hoe we staan tegenover God.

Bijvoorbeeld:

* Dat het begrijpen en interpreteren van de bijbel t.a.v. homoseksualiteit moeilijk is, en dat een mogelijke uitleg uiterst pijnlijk is, betekent nog niet dat je als homo niet mag worden aangesproken op je houding ten opzichte van Gods Woord. Hoe zuiver is die houding? Interpreteer ik naar mezelf toe, of ben ik echt op zoek naar Gods stem? Eventuele zonden in deze lees- en luisterhouding moeten worden blootgelegd.

* Hetzelfde geldt voor de gemeente. Dat een gemeente soms liefdeloos met homofielen omgaat, geeft die homo nog niet een vrijbrief om zich te wentelen in zelfbeklag, kwaadsprekerij, zelfrechtvaardiging en andere vormen van liefdeloos in de gemeente staan. Hoe aanspreekbaar is de homo hierop?

* Er zijn ook zonden die raken aan het thema identiteit, wat vaak door homo's (terecht!) wordt opgevoerd: "Ik heb niet een ziekte of handicap, ik ben zo". We zullen dit serieus hebben te nemen, ook door als christen verantwoordelijkheid te willen zijn voor onze identiteit. Bijv. als er sprake is van zelfafwijzing. Dat is niet alleen 'wonde' maar ook zonde: je beledigt je Schepper, je ontheiligt Gods naam, je neemt God niet serieus in hoe Hij tegen jou aan kijkt, je sluit je af voor zijn liefde. Natuurlijk zitten hier psychologische kanten aan, maar in de gemeente willen we elkaar helpen nu juist deze kant te zien: hoe sta je hiermee voor God?

* En natuurlijk moet ook, net zo goed als bij hetero's, gesproken kunnen worden over zonden op seksueel gebied. Wat doet de ander met Gods bedoeling seksualiteit binnen het huwelijk te houden? Hoe snel is de homo klaar met de vergelijking tussen een homorelatie in liefde en trouw en het huwelijk? Zijn er zonden op pornografisch gebied?

Als profeten zijn we geroepen al deze en andere zondige aspecten aan de orde te stellen, en zo nodig aan te wijzen. Wanneer er erkenning is en zonden beleden worden, kunnen we elkaar aanmoedigen dat ook hardop in een gebed tegen God te zeggen, waarna dan de een voor de ander in Christus' naam vergeving kan uitspreken, en bidden om de Heilige Geest voor hulp om niet opnieuw tot die zonden te komen.

Bindingen

Als mensen die leven vanuit Gods bevrijding zullen we alert zijn op vormen van onvrijheid. En dan koninklijk de strijd aangaan die nodig is om deze vrijheid te bewaken of terug te winnen. Uitspraken met woorden als 'altijd', 'nooit', 'ik kan niet', e.d. zijn soms alarmbelletjes die wijzen op een of andere vorm van binding. Een innerlijk patroon waardoor iemand niet meer vrij is om te kiezen.

Bijvoorbeeld:

* Iemand kan gebonden zitten aan een bepaalde zonde. Eerst is een zonde een eigen keuze, 'een keertje is niet erg', maar voor je het weet kun je niet meer kiezen: je zit eraan vast.

* Maar behalve vanuit een zonde kun je ook gebonden raken door innerlijke pijn: zoals iemand die als kind een belangrijk persoon verloor aan de dood, en sindsdien 'gevangen' zit in de angst dat mensen hem in de steek zullen laten.

* Je kunt gebonden zitten aan een soort innerlijke oed die je ooit – misschien onbewust – hebt afgelegd: "Ik zal nooit worden als mijn vader". Of "Ik zal me wel alleen zien te redden".

* Je kunt gebonden zitten aan een leugen die jouw zelfbeeld is binnengeslopen: "Ik ben niet de moeite waard", "Ik ben nu eenmaal zo", "Ik kan nooit alleen blijven", "Ik ben ongewenst", "Ik had een meisje moeten zijn". "In de kerk is geen plek voor mij". "Ik kan dit niet vergeven". Vaak uit deze vorm van binding zich in een gevangen zitten in schaamte. We zullen dan erover moeten spreken en bidden, dat Gods waarheid ons zal vrijmaken van deze gebondenheid aan de leugen.

* Een vorm van binding kan ook betrekking hebben op de blikrichting van het hart. Je zit gevangen in jezelf, je kunt alleen nog maar naar binnen kijken en eindeloos je eigen gevoelens analyseren en daarin rondcirkelen. Laten we elkaar helpen weer omhoog te kijken, naar God, en naar het kruis van Christus, want alleen daar is verlossing van bindingen te verwachten.

* Je kunt gevangene zijn van je boosheid. Homo's dragen soms diep onder de oppervlakte weggestopt een stuk boosheid in zich mee, richting ouders, de kerk, de hetero's als groep of richting God. We kunnen bij elkaar deze boosheid bloot leggen, en leren hoe je met je boosheid bij God terecht kunt.

* Het meest bekende gezicht van binding is verslaving. In feite een vorm van afgoderij, want je zoekt troost en veiligheid buiten God. Onder patronen van verslaving zit altijd emotionele behoefte en onvervuld verlangen. De binding kan alleen worden doorbroken, als er genezing komt van die onderliggende pijn.

Bij elke vorm van binding ervaar je jezelf al gauw als machteloos. Vertoon je slachtoffergedrag, een houding die je geestelijk uiterst kwetsbaar maakt. Het is dan je christelijke uitdaging om weer verantwoordelijkheid te nemen voor je eigen leven, om weer door Gods ogen naar jezelf en de situatie te kijken. Patronen van innerlijke binding zijn sterke krachten, maar de christelijke oproep is dan om koninklijk in die strijd te gaan staan: In geloof omhoog kijken, en dan Gods waarheid over je leven aannemen; schuld belijden over je geloof in de leugen en je gebogenheid naar het schepsel (wie of wat dan ook maar); vergeven van degenen door wie je in die binding terecht bent gekomen. En dan mogen we binnen de pastorale gemeente ook met het gezag van Christus bindingen verbreken, en vrijheid verkondigen. Dan ontstaat er ruimte voor herstel van onderliggende pijn en voor vernieuwing door de Heilige Geest van de innerlijke patronen.

Ik realiseer me dat de manier waarop ik dit priesterlijke, profetische en koninklijke opereren schets, een andere benadering vooronderstelt dan wij in de kerk en in het pastoraat doorgaans gewend zijn. Ik ga er van uit dat wij kinderen van God echt *anders* worden als de mens die wij zijn (Joh.3), en dat we als gezanten van Christus naar elkaar toe met Zijn macht en gezag hebben op te treden (o.a. Luk.9:1-2). Als wij door de Heilige Geest ook echt dat gezantschap durven oppakken, zal de levensveranderende aanwezigheid van Christus ons versted doen staan van de overweldigende mogelijkheden van Gods kracht in ons leven (Ef.1-15-23), zonder dat we hoeven te vervallen in een triomfalisme dat geen ruimte meer heeft voor gebrokenheid, zonde en onmacht. Aan mijn benadering van 'homoseksualiteit en geloof' zit dus ook een hele benadering vast van wat christen zijn in z'n algemeenheid inhoudt, en hoe we daarin veel vrijmoediger en verwachtingsvoller Christus kunnen volgen, dan de geloofscultuur in onze kerken doet vermoeden (generaliserend gesproken). In het korte bestek van een lezing kon ik dit allemaal niet uitwerken, wat misschien ook een oorzaak is geweest dat het verhaal niet bij iedereen goed geland is.

verwachting

Ik hoop van harte dat deze verdere uitwerking van mijn lezing het voor jou duidelijker maakt wat ik bedoel met 'verandering': *niet* de verandering van homo naar hetero (hoewel dat soms voorkomt, en dus niet bij voorbaat uitgesloten mag worden), maar dat wij veranderen naar het beeld van Christus, en zo door de Geest steeds meer Gods heerlijkheid weerspiegelen (2Kor.3:18). Wat ik met mijn lezing en benadering vooral zo graag wilde bewerken, was dat we met elkaar groeien in een houding van verwachting. Een open verwachting dat God ons, homo en hetero, werkelijk tot *andere* mensen maakt, naarmate wij ons daarnaar ook echt gaan uitstrekken en elkaar daarbij helpen.

ds. Philip Troost

Vragen en stellingen die in de bespreking onder andere aan de orde konden komen lees je hieronder:

"Ik bén zo", dus ...

Het vertrekpunt van de lezing van Ds Troost was dat homoseksuele geaardheid niet een handicap of ziekte is die je hebt, maar een wezenlijk aspect van je identiteit: je hebt het niet, je bent het! Met dit vertrekpunt is het thema meteen breed: wat is vanuit de bijbel 'identiteit' en wat betekent Gods heil nu voor mijn identiteit, of ik nu homo of hetero ben?

We willen nu in groepen verder praten over de lezing van de dominee. Om gesprekken goed te laten verlopen zijn er verschillende gespreksleiders. Aan de hand van de hiernavolgende stellingen willen we een en ander verder overdenken. De lezing komt goed tot z'n recht als de verwerking zich toespitst op volgende vragen:

1. Hoe eerlijk en aanspreekbaar ben ik voor God m.b.t. mijn identiteit als mens? Kun je hier misschien praktische voorbeelden bij bedenken, al dan niet specifiek gekoppeld aan je geaardheid ?
2. Wat zeggen jou woorden als: herstel van de mens door wedergeboorte?
3. In hoeverre bepaald het verlangen naar wedergeboorte je leefwijze op aarde?
4. Woorden als bron, ontwrichting en herstel van identiteit: hoe herkenbaar en aanwijsbaar zijn deze voor mij?
5. Emotionele en relationele patronen, mag God daarbij komen? Hoe?

Over-all drong de vraag zich op hoe kritisch je naar jezelf en eigen handelen durft en kunt kijken. Het leverde in ieder geval een goed gesprek op.